

Socialstyrelsen
socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Remiss avseende förslag till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården m.m.

(dnr 4.1.1-14967/2016)

Övergripande/allmänna synpunkter

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) tillstyrker förslaget till föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården m.m. med nedanstående undantag och tillägg.

IVO vill inledningsvis även framföra att myndigheten ser positivt på att nya föreskrifter tagits fram. Förslaget till nya föreskrifter är pedagogiskt uppbyggt och de utökade kraven på kontroll och dokumentation bidrar till en ökad patientsäkerhet. IVO känner dock viss oro för att dessa förslag motverkar en effektiv vård och bidrar till ökad byråkratisering i vården och omsorgen¹.

IVO ser positivt på förslaget att möjliggöra delegering i all hälso- och sjukvård och tandvård eftersom IVO kan se fördelar med att delar av läkemedelshanteringen kan delegeras till icke legitimerad personal. IVO ser positivt på att god och säker vård betonas i föreskriftstexten, liksom ansvaret för den som ger respektive tar emot en delegering samt vårdgivarens ansvar. IVO håller dock inte med Socialstyrelsen om att undanta möjligheten till delegering i ambulanssjukvården. IVO anser att föreskrifterna ska gälla för all hälso- och sjukvård, inklusive ambulanssjukvården, eftersom vårdgivarens ansvar för att ta ställning till när det är lämpligt och förenligt med en patientsäker vård gäller även inom ambulanssjukvården.

IVO tillstyrker förslaget till Socialstyrelsens ändring i föreskrifterna (SOSFS 2001:16) om kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel och förslaget till upphävande av föreskrifterna och allmänna råden (1992:22) om informationsskyldighet för läkare och tandläkare om generiska läkemedel m.m.

3 kap. Definitioner

- Generellt direktiv om läkemedelsbehandling bör förtydligas så att det framgår om kommunalt boende och hemsjukvård omfattas av begreppet vårdenhet.
- Läkemedelslista bör tydliggöras. Av 11 kap 12 och 16 §§ framgår att läkemedelslista är den lista som patienten ska få efter en läkemedelsgenomgång och som ska finnas i journalen, medan det i t.ex. i 8 kap ställs krav på och samlad

¹ Rådet för statlig styrning med kunskap, checklista för samordnade dokumentationskrav

information om läkemedelsbehandling utan att det framgår om informationen ska finnas i läkemedelslistan eller dokumenteras i journalen på annat sätt.

4 kap. Ledningssystem

3 § IVO förordar att farmaceutisk stryks eftersom IVO anser att det viktigaste är att en extern granskning sker.

6 kap. Ordination av läkemedel

2 § IVO föreslår att paragrafen tas bort eftersom det ingår i ordinatörens yrkesansvar att göra en lämplighetsbedömning.

3 § Sista meningen i allmänna rådet bör förtydligas och lyda; mg/kg kroppsvikt/tidsenhet.

7 § Eftersom det ofta är flera läkare som ansvarar för vården av en patient i såväl öppen som sluten vård, bör allmänna rådet ändras på så sätt att vårdgivaren bör ha rutiner för regelbundet ställningstagande om en läkemedelsbehandling som ges med stöd av generell direktiv istället ska omvandlas till en individuell läkemedelsordination.

8 § Det bör förtydligas att bedömningen i vissa fall kan göras på distans, t.ex. i hemsjukvård och vid kommunala boenden.

9 § Det bör framgå att patientens individuella mål- och mätvärden ska vara ordinerade av läkare och tydliggöras att justering av läkemedelsdos i likhet med en ordination, kräver uppföljning m.m. Det allmänna rådet bör tas bort eftersom det även kan vara aktuellt med dosjustering vid andra läkemedelsbehandlingar.

11 § Punkten 7 kan tas bort eftersom den ingår i punkt 9. Det bör också tydliggöras om uppgifterna om läkemedelsordination ska dokumenteras i läkemedelslista eller på annat sätt för att undvika dubbeldokumentation.

8 kap. Iordningställande och administrering eller överlämnande av läkemedel

8 § Paragrafen är svårförståelig och bör tas bort alternativt efter omformulering flyttas till Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2001:16) om kompetenskrav för sjuksköterskor vid förskrivning av läkemedel.

9 § IVO ifrågasätter att kontrollerna som föreskrivs i 9 § ska göras i samband med administrering och överlämnande av läkemedel då dessa kontroller genomförs i samband med iordningsställandet. Vid administrering och överlämnande är det viktigast att kontrollera patientens identitet, tidpunkt och antal tablettor.

10 § Paragrafen ställer ökade krav på dokumentation vilket bör övervägas om det är nödvändigt. Dokumentation av tidpunkt för iordningsställande och överlämnande är t.ex. inte alltid nödvändigt ur ett patientsäkerhetsperspektiv. IVO ställer sig också tveksam till att både aktiv substans och läkemedelsnamn behöver dokumenteras. Det bör förtydligas

var i patientjournalen dokumentationen ska ske, i löpande text eller läkemedelslista och punkten 3 bör tas bort.

9 kap. Delegering av iordningsställande och administrering eller överlämnande av läkemedel

6 § IVO föreslår att Socialstyrelsen tydliggör att delegering av läkemedelshantering ska ske restriktivt och t.ex. rekommendera begränsningar inom vissa verksamhetsområden eller inom vissa moment i läkemedelshanteringen. Alternativt rekommendera att delegering i första hand kan ske inom verksamheter där vården är stabil och långvarig, t.ex. kommunal hälso- och sjukvård.

10 kap. Ställningstagande till pågående läkemedelsbehandling vid inskrivning

1 § Det bör tydliggöras om det ska betraktas som egenvård, vem som ska tillhandahålla läkemedlen och stå för kostnaderna. IVO föreslår även att Socialstyrelsen tydliggör att det vid bedömningen om patienten kan hantera sina läkemedel själv ska ingå en bedömning av om läkemedlen bör hållas inlåsta och att det i de fall de bör hållas inlåsta inte är lämpligt med egenvård.

Beslut i detta ärende har fattats av stf generaldirektören Patric Winther. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Ewa Sunneborn och Sabina Wikgren Orstam samt t f biträdande chefsjuristen Monica Jacobson deltagit. Juristen Katarina Lagerstedt har varit föredragande.

Inspektionen för vård och omsorg

Patric Winther

Katarina Lagerstedt